JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GIUSEPPE TESAURO
25 päivänä tammikuuta 1996 *

1. Bundesgerichtshof on esittänyt ennakkoratkaisukysymyksen yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY [1] (jäljempänä neljäs direktiivi) 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohdan ja 59 artiklan tulkinnasta.

Kyseiselle kansalliselle tuomioistuimelle on erityisesti epäselvää, onko neljännen direktiivin täytäntöönpanemiseksi annetun säännöksen sellainen tulkinta, jonka mukaan pääomayhtiön tilinpäätöstä laadittaessa on suoritettava tietynlainen kirjaus (*phasengleiche Aktivierung*, jäljempänä samanjaksoinen aktivointi), yhteensopiva neljännen direktiivin kanssa. Tämä aktivointi tarkoittaa sitä, että yhtiön, joka on ainoa osakas toisessa yhtiössä ja jolla on siinä määräämisvalta, on kirjattava tietyn tilikauden (esim. vuoden 1989) tilinpäätöksessään taseen aktiivaeränä tältä tytäryhtiöltä osinkona saatava, tytäryhtiön kyseisen tilikauden (eli vuoden 1989) voitto silloin, kun molempien yhtiöiden tilikausi on sama ja kun tytäryhtiö on vahvistanut tilinpäätöksensä ja päättänyt voiton jakamisesta osinkona (esim. toukokuussa 1990) ennen kuin emoyhtiön tilinpäätös on tarkastettu (heinäkuussa 1990) ja vahvistettu (lokakuussa 1990).

Asiaa koskevat säännökset

2. Neljännen direktiivin 31 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tilinpäätöksessä ilmoitettavat erät arvostetaan tiettyjä yleisiä periaatteita noudattaen, joihin kuuluvat varovaisuusperiaate ja meno tulon kohdalle -periaate.

Direktiivin 31 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määrätään seuraavaa: "Arvostuksessa on noudatettava varovaisuutta ja erityisesti:

aa) ainoastaan tilikauden loppuun mennessä toteutuneet voitot saadaan ilmoittaa tilinpäätöksessä,

bb) kaikki sellaiset ennakoitavissa olevat vastuut ja mahdolliset menetykset, jotka

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — EYVL 1978 L 222, s. 11.

liittyvät kyseiseen tai sitä edeltäneeseen tilikauteen, on otettava huomioon, vaikka tällaiset vastuut ja menetykset tulisivat tietoon vasta tilinpäätöspäivän ja tilinpäätöksen laatimisen välisenä aikana."

Varovaisuusperiaate kuuluu useimmissa jäsenvaltioissa melko selkeästi vakiintuneisiin tilinpäätösperiaatteisiin, ja sen mukaan tilinpäätöksen laadinnassa taseen vastaava ja vastattava on arvostettava siten, että niiden taloudellinen uskottavuus säilyy. Periaatteen vastaista on erityisesti se, että tilinpäätökseen otetaan toteutumattomia voittoja, mutta toisaalta periaatteella edellytetään, että jo ainoastaan mahdollisena pidettävät menetykset ilmoitetaan tilinpäätöksessä (ns. arvostuksen negatiivinen asymmetria).

3. Neljännen direktiivin 31 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään seuraavaa: "Kaikki tilikauden tuotot ja kulut on otettava huomioon riippumatta tällaisen tuoton tai kulun saanti- tai maksupäivästä."

Tämän meno tulon kohdalle -periaatteen mukaan, joka on myös osa useimpien jäsenvaltioiden tilinpäätöskäytäntöä, yhtiön tilikauden tulos on ilmoitettava tilinpäätöksessä riippumatta tuoton tai kulun tosiasiallisesta saanti- tai maksupäivästä, eli toisin sanoen periaatteella annetaan vastaavaa ja vastattavaa taseeseen jaksotettaessa etusija taloudelliselle suorituskyvylle ajallisen suorituskyvyn tai "kassasuorituskyvyn" sijasta.

4. Molemmat edellä mainitut periaatteet ovat puolestaan johdonmukainen ilmaus niitä yleisemmästä oikean ja riittävän kuvan periaatteesta (*true and fair view* -periaatteesta [2]), joka on ollut johtavana periaatteena koko yhteisön säännöstön luomisessa ja joka on ilmaistu neljännen direktiivin 2 artiklassa.

Periaatteella velvoitetaan laatimaan tilinpäätös siten, että se ei ainoastaan anna oikeaa kuvaa (*true*; siinä suhteellisessa merkityksessä, joka tälle adjektiiville perinteisesti ja välttämättä annetaan tilinpäätöksen osalta), vaan myös riittävän ja luotettavan kuvan (*fair*; eli tilinpäätös on laadittava vilpittömässä mielessä) yhtiön varoista ja vastuista, rahoitusasemasta sekä tuloksesta.

2 — Ranskaksi tämä direktiivin ilmaus on *image fidèle* ja saksaksi *ein den tatsächlichen Verhältnissen entsprechendes Bild*. Italiankielinen ilmaus *quadro fedele* (luotettava kuva) on korvattu ilmauksella *rappresentazione veritiera e corretta* (oikea ja totuudenmukainen kuva) muutettaessa Italian *Codice civile*ä (siviililakia) neljännen direktiivin täytäntöönpanemiseksi (2423 pykälä).

5. Neljännen direktiivin 59 artikla [3] koskee sitä vastoin niiden osuuksien arvostamista, joita tietyllä yrityksellä on sen tytär- ja osakkuusyrityksissä. Tämän artiklan 1 kohdan mukaan asiaa koskevien säännösten myöhemmin toteutettavaan yhteensovittamiseen saakka jäsenvaltiot voivat vaatia tai sallia, että "osuudet sidosyrityksissä arvostetaan pääomaosuusmenetelmää (*equity*-menetelmä) noudattaen" tietyillä edellytyksillä. [4]

6. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa sovellettavalla saksalaisella säännöksellä pannaan tarkasti täytäntöön 31 artiklassa ilmaistut periaatteet. [5] Ainakaan kyseisen säännöksen yhteensopivuutta direktiivin kanssa ei ole kiistetty.

Esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että Saksan lainsäätäjä ei ollut käyttänyt ainakaan pääasian tapahtuma-aikaan mennessä jäsenvaltioiden lainsäätäjille annettua mahdollisuutta edellyttää *equity*-menetelmän käyttämistä.

3 — Artiklaa on muutettu konsolidoiduista tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla 13 päivänä kesäkuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/349/ETY (EYVL L 193, s. 1) 45 artiklalla.

4 — Tätä menetelmää sovelletaan silloin, kun yhtiön omistusosuus toisessa yhtiössä on niin suuri, että se pystyy suoraan vaikuttamaan tämän toisen yrityksen tulokseen, ja tämän menetelmän mukaan yhtiön osakkuuden arvo vastaa omistettavan yhtiön taseen mukaista nettomääräistä oman pääoman arvoa tai sitä prosenttiosuutta, joka lasketaan omistusosuuden suuruuden mukaan.

5 — Kysymyksessä on erityisesti *Handelsgesetzbuch*in (kauppalain) 252 pykälän 1 momentin 4 kohta.

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan riita-asian tosiseikat

7. Tomberger (jäljempänä kantaja) on osakas Gebrüder von der Wettern GmbH -nimisessä rajavastuuyhtiössä (jäljempänä vastaaja tai emoyhtiö); tämä yhtiö omistaa puolestaan 100 prosenttia kahden muun yhtiön eli Technische Sicherheitssysteme GmbH:n ja Gesellschaft für Bauwerksabdichtungen mbH:n (jäljempänä TSS ja GfB tai tytäryhtiöt) osakkeista.

Vastaajan tilivuosi 1989 päättyi 31.12.1989; tilintarkastajat hyväksyivät tilinpäätöksen 18.7.1990, ja yhtiökokous vahvisti sen 19.10.1990. TSS:n ja GfB:n tilivuosi 1989 päättyi myös 31.12.1989, ja molempien yhtiöiden yhtiökokoukset vahvistivat tilinpäätöksen 29.6.1990, eli ennen kuin emoyhtiön tilinpäätös oli vahvistettu. Näissä yhtiökokouksissa päätettiin lisäksi jakaa yhtiöiden voitosta osinkoa emoyhtiölle.

8. Emoyhtiön vuoden 1989 tilinpäätöksessä on otettu huomioon aktiivaeränä TSS:n ja GfB:n osinkona jakamat tilivuoden 1988 voitot, mutta näin ei tehty tilivuoden 1989 osalta.

Kantaja oli sitä vastoin sitä mieltä, että samanjaksoisen aktivoinnin periaatteen mukaisesti emoyhtiön olisi pitänyt ottaa vuoden 1989 tilinpäätöksessä aktiivaeränä huomioon tytäryhtiöiden kyseisen tilikauden voitot, ja tällä perusteella kantaja vaati yhtiökokouksen sen päätöksen kumoamista, jolla tilinpäätös vahvistettiin. Samanjaksoisen aktivoinnin periaate oli nimittäin kantajan mukaan kyseisen kaltaisessa tapauksessa yhteensopiva neljännen direktiivin kanssa.

Ennakkoratkaisukysymys

9. Ennakkoratkaisukysymys, jota alimman oikeusasteen ja muutoksenhakuasteen tuomioistuimet eivät katsoneet tarpeelliseksi esittää, on esitetty uudelleen kassaatiotuomioistuimena toimivassa Bundesgerichtshofissa. Tämä Saksan ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on katsonut tarpeelliseksi lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan neljännen direktiivin 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohtaa ja 59 artiklaa.

Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Bundesgerichtshof on jo katsonut voiton samanjaksoisen aktivoinnin sallituksi käsiteltävänä olevan kaltaisessa tapauksessa. Vuonna 1975 antamassaan tuomiossa eli ennen neljännen direktiivin voimaantuloa Bundesgerichtshof katsoi nimittäin, että yhtiö, jolla on enemmistöosuus toisessa pääomayhtiössä, *voi* aktivoida tämän tytäryhtiön tietyn tilikauden voiton jo saman tilikauden tilinpäätöksessä (kohdassa "saatavat tytäryhtiöiltä"), jos tytäryhtiön tilinpäätös on vahvistettu ennen emoyhtiön tilinpäätöstä ja jos on esitetty vähintäänkin ehdotus voiton jakamisesta. [6]

10. Bundesgerichtshof on lisäksi todennut ennakkoratkaisupyynnössään, että se on pitänyt samanjaksoista aktivointia jopa *pakottavana* sääntönä käsiteltävänä olevan asian kanssa olennaisesti samankaltaisessa tapauksessa eli silloin, kun yhtiö omistaa yksin tytäryhtiön tai omistaa enemmistön siitä [7] ja kun tytäryhtiö on päättänyt voittonsa käyttämisestä ennen emoyhtiön tilinpäätöksen vahvistamista.

Bundesgerichtshofin mukaan tällaisessa tilanteessa on poikettava siitä pääsäännöstä, jonka mukaan tytäryhtiön tietyn tilikauden aikana toteutunut, emoyhtiölle jaettava voitto kuuluu emoyhtiön varoihin vasta sitten, kun tytäryhtiön yhtiökokous on päättänyt voiton jakamisesta. Kun kysymys on yksin- tai enemmistöomistuksesta, tytäryhtiön tietyn

6 — Bundesgerichtshofin 3.11.1975 antama tuomio asiassa H. ym. v. W. AG.

7 — Näiden osalta sovelletaan "*Aktiengesetz*in [osakkeista annettu laki] 17 pykälän 2 momentissa tarkoitettua määräämisvaltaolettamaa ja 18 pykälän 1 momentin kolmannessa virkkeessä tarkoitettua olettamaa konserniin kuulumisesta".

tilikauden voiton samanjaksoisella aktivoinnilla saavutetaan nimittäin se etu, että emoyhtiön varat ja vastuut, rahoitusasema ja tulos esitetään kyseisen tilikauden osalta paremmin todellisuutta vastaavalla tavalla.

11. Tällaisen tulkinnan perusteella kantajan nostama kanne olisi hyväksyttävä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy kuitenkin, onko tällaista neljännen direktiivin tai muiden asiaa koskevien säännösten ja kansallisten täytäntöönpanosäännösten tulkintaa pidettävä sallittuna; siksi se on pyytänyt yhteisöjen tuomioistuinta selventämään neljännen direktiivin 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohdan ja 59 artiklan merkitystä ja ratkaisemaan, onko näiden säännösten vastaisena pidettävä voittojen samanjaksoista aktivointia käsiteltävänä olevan kaltaisissa tapauksissa.

12. Vaikka neljännen direktiivin 59 artikla on nimenomaisesti mainittu ennakkoratkaisupyynnössä, sillä ei voi olla merkitystä arvioitaessa tässä tapauksessa voittojen samanjaksoisen aktivoinnin sallittavuutta.

Kuten olen jo todennut, Saksan lainsäätäjä ei nimittäin ole käyttänyt mahdollisuutta vaatia tai sallia tytär- ja osakkuusyrityksien osuuksien arvostamista pääomaosuusmenetelmää noudattaen. Tämän vuoksi — kuten myös kaikki käsiteltävänä olevan asian osapuolet ovat katsoneet — neljännen direktiivin 59 artiklaa ei ole voitu rikkoa. [8]

13. Kyseisessä asiassa on kuitenkin merkitystä eräällä säännöksellä, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei tosin ole maininnut mutta jota voidaan varmasti soveltaa käsiteltävänä olevaan tapaukseen. Tämä säännös on direktiivin 31 artiklan 1 kohdan d alakohta, jossa säädetään yksiselitteisesti — kuten olen jo todennut — meno tulon kohdalle -periaatteesta.

Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on siten annettava vastaus neljännen direktiivin 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohdan ja saman säännöksen d alakohdan perusteella.

14. Selvennän kuitenkin vielä pääasian tosiseikkoja. Ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, onko emoyhtiöllä velvollisuus tehdä konsolidoitu konsernitilinpäätös. Kysymys koskee nimenomaisesti vain neljännen

8 — Lisäksi, kuten olen jo todennut, 59 artiklassa ei säännellä käsiteltävänä olevan kaltaista tapausta vaan sitä, miten yhtiön osuudet toisissa yrityksissä arvostetaan. Ennakkoratkaisukysymyksessä on viitattu 59 artiklaan todennäköisesti sen vuoksi, että pääasian vastaaja on esittänyt tämän artiklan tulkinnasta perusteellista selvitystä ja esittänyt useita kyseiseen artiklaan perustuvia perusteluita sen väitteensä tueksi, että voittojen samanjaksoinen aktivointi on kielletty.

direktiivin säännöksiä pääomayhtiöiden tilinpäätöksistä.

Tältä osin on siten pidettävä lähtökohtana sitä, että vastaajan ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset ovat tavanomaisia erillisten oikeushenkilöiden tilinpäätöksiä. Siten konsolidoituja tilinpäätöksiä koskevalla yhteisöjen sääntelyllä ei ole merkitystä käsiteltävänä olevan asian kannalta.

15. Käsiteltävänä olevan asian ydinongelman voisi tiivistää seuraavasti: voidaanko tytäryhtiön sellaista voittoa, joka on toteutunut ennen tilikauden loppumista 31.12.1989, pitää emoyhtiön saman tilikauden aikana toteutuneena voittona direktiivin 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohdassa ja d alakohdassa tarkoitetulla tavalla?

Mielestäni tähän kysymykseen voidaan vastata vain kieltävästi. Emoyhtiö perustaa nimittäin tytäryhtiön voittoa koskevan vaatimuksensa siihen tytäryhtiön päätökseen, joka tehdään voiton käyttämisestä ja jakamisesta osakkaille. Tämä päätös voidaan tietysti tehdä vasta tytäryhtiön tilikauden päättymisen (31.12.1989) jälkeen. Tätä ajankohtaa ennen ei ole mitään oikeudellista varmuutta voiton tuottamisesta tai voiton suuruudesta, vaan on mahdollista, että voitto ei toteudu ollenkaan tai että sitä ei jaeta (ollenkaan tai osittain) osinkona osakkaille, vaan se käytetään muulla tavalla.

16. On tosin totta, että koska käsiteltävänä olevassa asiassa emoyhtiöllä on määräämisvalta tytäryhtiöissä, voitaisiin katsoa, että voittojen jakaminen osinkona on varmaa sen vuoksi, että voittojen jakaminen on emoyhtiön määräämisvaltaan kuuluva asia. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että emoyhtiöllä olisi oikeus tai vielä vähemmän velvollisuus ottaa nämä voitot huomioon sen tilikauden (tässä tapauksessa vuoden 1989) tilinpäätöksessä, jolloin tytäryhtiöt ovat toteuttaneet kyseiset voitot; tällainen emoyhtiön oikeus tulee kysymykseen vain seuraavan tilikauden (tässä tapauksessa vuoden 1990) osalta. Vaikka emoyhtiön ja tytäryhtiöiden välillä on omistuksellinen yhteys, ne ovat silti muodollisesti erillisiä oikeushenkilöitä, ja siten niillä on toisistaan erillinen kirjanpito.

Käsitys, jonka mukaan tytäryhtiön tietyn tilikauden voittoa voitaisiin pitää tai olisi pidettävä emoyhtiön kyseisen tilikauden voittona, vaikka muodollista päätöstä voiton jakamisesta ei ole vielä tehty, merkitsisi loppujen lopuksi sitä, että kaikkia tytäryhtiön voittoja pidettäisiin *automaattisesti ja välittömästi* emoyhtiön voittona; tämä ei ole sallittua, koska kysymys on erillisistä oikeushenkilöistä ja koska kysymys ei ole konsolidoiduista tilinpäätöksistä.

17. Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset, jotka pitävät erityisen merkityksellisenä sitä, että emoyhtiöllä on määräämisvalta tytäryhtiössä, ovat esittäneet, että

sellaista kyseisten säännösten tulkintaa, jonka mukaan voittojen samanjaksoinen aktivointi ei ole sallittua käsiteltävänä olevan kaltaisessa tapauksessa, on pidettävä liian rajoittavana ja formalistisena, varsinkin kun ei ole mitään todellista vaaraa siitä, että arvostus tehtäisiin varomattomasti. Emoyhtiön oikeus tytäryhtiön voittoon on siten ainakin taloudellisessa mielessä syntynyt sen tilikauden aikana, jolloin kyseinen tytäryhtiön voitto on toteutunut, vaikka näin ei olisikaan oikeudellisesti.

Bundesgerichtshof katsoo, että emoyhtiön oikeus tytäryhtiön voittoon on saaminen tytäryhtiöiltä. Tämä saaminen on tilikauden päättyessä jo siinä määrin taloudellisesti konkretisoitunut, että emoyhtiöllä on *velvollisuus* ottaa se huomioon varoinaan sen saman tilikauden tilinpäätöksessään, jolloin tytäryhtiön voitto on toteutunut.

18. Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan hallitusten väitteitä ei voida hyväksyä. Sillä perusteella, että taloudellinen näkökanta on painavampi kuin oikeudellinen, ei voida nimittäin muuttaa ongelmanasettelua eikä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle annettavaa vastausta.

Ensinnäkin, kun kysymys on erillisistä oikeushenkilöistä ja konserniin kuuluvien erillisten oikeushenkilöiden tilinpäätöksistä eikä konsernitilinpäätöksistä, *tytäryhtiön voitto* on tiedossa vasta tilikauden loputtua eikä sitä ennen. Joulukuun 31 päivän loppuun saakka yhtiön voitto voi nimittäin puoliintua tai vähentyä olemattomiin.

19. Jotta tytäryhtiöiden voitto voitaisiin ottaa *emoyhtiön aktiivaeränä* huomioon, vaaditaan

a) oikeudelliselta kannalta,

— että tytäryhtiön tilikausi on päättynyt;

— että tytäryhtiön tilinpäätös on vahvistettu ja että tytäryhtiössä on tehty päätös voiton jakamisesta;

b) taloudelliselta kannalta

— (*vähintäänkin*), että tytäryhtiön tilikausi on päättynyt.

20. Se, että emoyhtiöllä on määräämisvalta tytäryhtiössä, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, ei muuta tätä ongelmanasettelua. Tytäryhtiön voitto voidaan nimittäin ottaa huomioon emoyhtiön aktiivassa vasta sen tilikauden päättymisen jälkeen, jolloin tytäryhtiön voitto on toteutunut (vuosi 1989), koska voitto on tiedossa vasta seuraavan vuoden tammikuun 1 päivänä (tässä tapauksessa 1.1.1990 alkaen), jolloin vasta voidaan keskustella voiton käyttämisestä eri tarkoituksiin.

Kun kysymyksessä on täysi määräämisvalta, ainoa ero edellä esitettyyn on siinä, että emoyhtiö voi 1.1.1990 lähtien päättää tytäryhtiön voiton jakamisesta itselleen. Kyseistä päivää ennen tämä ei kuitenkaan ole mahdollista.

21. Mahdottomana on siten joka tapauksessa pidettävä sitä, että tytäryhtiön vuoden 1989 voitto otetaan huomioon emoyhtiön saman tilikauden tilinpäätöksessä; tätä on mielestäni kiistatta pidettävä varovaisuusperiaatteen ("ainoastaan tilikauden loppuun mennessä toteutuneet voitot saadaan ilmoittaa tilinpäätöksessä") ja meno tulon kohdalle -periaatteen vastaisena. Tällaista näkemystä on pidettävä näiden periaatteiden oikeana soveltamisena, joka myötävaikuttaa siihen, että emoyhtiön varoista ja vastuista, rahoitusasemasta sekä tuloksesta annetaan "oikea ja riittävä kuva".

Sitä vastoin siinä tapauksessa, että käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa tapauksessa voitot ilmoitettaisiin tilinpäätöksessä samanjaksoisesti eli edellä mainittujen varovaisuusperiaatteen ja meno tulon kohdalle -periaatteen vastaisesti, osakkaille ja kolmansille ei annettaisi kyseisen tilikauden osalta "oikeaa ja riittävää kuvaa" yhtiön varoista ja vastuista, mikä on koko kyseisen sääntelyn päätavoitteen vastaista.

22. Saksan hallitus on esittänyt lisäksi, että siinä yhteensovittamisjärjestelmässä, joka yhteisössä on otettu käyttöön tilinpäätösten osalta, direktiivin 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohtaa on pidettävä tavoitesäännöksenä, jonka jäsenvaltioiden lainsäätäjät voivat toteuttaa asianmukaisena pitämällään tavalla. Saksan hallitus on todennut, että kyseisellä säännöksellä annetaan jäsenvaltioille laaja harkintavalta käsitteen "toteutuneet voitot" määrittelyssä. Siten jäsenvaltiot voivat vapaasti soveltaa voiton samanjaksoisen aktivoinnin periaatetta siten, että tällaisen voiton katsotaan kuuluvan käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa tilanteessa toteutuneen voiton käsitteeseen.

En pidä tällaista näkemystä perusteltuna. Ensinnäkin 31 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "jäsenvaltioiden *on huolehdittava*, että tilinpäätöksessä ilmoitettavat erät arvostetaan seuraavia yleisiä periaatteita noudattaen". [9]

23. Toiseksi neljännessä direktiivissä ei ainoastaan — kuten olen edellä jo todennut — säädetä varovaisuusvelvoitteesta yleisluontoisesti, vaan direktiivissä täsmennetään velvoitteen sisältöä yksittäisissä erityissäännöksissä, joista yksi koskee velvoitetta ilmoittaa tilinpäätöksessä ainoastaan tilikauden loppuun mennessä toteutuneet voitot. Näiden säännösten tarkoituksen vastaista olisi, jos niitä tulkittaisiin Saksan hallituksen esittämällä tavalla.

Eikä tässä ole kaikki. Vaikka käsite "toteutunut voitto" voikin olla eri jäsenvaltioiden tilinpäätösperinteessä ja -käytännössä erilainen, käsite ei kuitenkaan voi ulottua tulevaan eli *oikeudellisesti ja taloudellisesti vielä* toteutumattomaan voittoon. Tällaisena tulevana voittona on kuitenkin pidettävä emoyhtiön kannalta sen tytäryhtiön tietyn tilikauden voittoa ainakin siihen saakka, kun tytäryhtiön tilikausi on päättynyt.

24. Lisäksi on merkitystä eräällä neljännen direktiivin säännöksellä, joka on myös varovaisuusperiaatteen *ja meno tulon kohdalle* -periaatteen ilmaus. Tämä säännös on 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan bb alakohta, jossa säädetään seuraavaa: "Kaikki sellaiset ennakoitavissa olevat vastuut ja mahdolliset menetykset, jotka liittyvät kyseiseen tai sitä edeltäneeseen tilikauteen, on otettava huomioon, vaikka tällaiset vastuut ja menetykset tulisivat tietoon vasta tilinpäätöspäivän ja tilinpäätöksen laatimisen välisenä aikana."

Tästä säännöksestä, jossa viitataan nimenomaisesti ainoastaan menetyksiin ja vastuisiin (jotka otetaan huomioon kyseisen tilikauden tilinpäätöksessä, vaikka ne tulisivat tietoon vasta jälkikäteen), voidaan tehdä se vastakkaispäätelmä, että velvoitteesta ilmoittaa tilinpäätöksessä ainoastaan ne voitot, jotka ovat todellisuudessa toteutuneet *kyseisenä* tilikautena, ei ole mitään poikkeuksia.

25. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että Bundesgerichtshofin esittämään kysymykseen vastattaisiin seuraavasti:

9 — Kursivointi kirjoittajan.

Yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan aa alakohdan ja d alakohdan vastaisena on pidettävä sitä, että sellaisen pääomayhtiön tilinpäätöksessä, joka omistaa yksin toisen pääomayhtiön, ilmoitetaan aktiivaeränä yhtiön tytäryhtiön kyseisen tilikauden voitto, vaikka molempien yhtiöiden tilikaudet olisivat samat ja vaikka tytäryhtiö olisi vahvistanut tilinpäätöksensä ja päättänyt voiton jakamisesta ennen kuin emoyhtiön tilinpäätös on vahvistettu.